

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

*Domnului prof.dr. Alexandru Rafila,
Ministrul Sănătății*

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 15155 / 22 JUN 2022

RECOMANDARE

Nr. 91 din 22 JUN 2022

privind accesul pacienților la serviciile de îngrijiri paliative

Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, s-a sesizat din oficiu, în temeiul art.34 din Constituția României, având în vedere că, în data de 07 ianuarie 2021, a fost publicat un articol în presa scrisă, conform căruia: „Prof.dr. Irinel Popescu, membru corespondent al Academiei Romane (...) trage un serios semnal de alarmă în ceea ce-i privește pe bolnavii cronici ținuți acum la distanță de serviciile medicale din cauza pandemiei. (...) vorbește despre ”decontul” acestei perioade care va veni peste șase luni sau un an, când România va număra pacienții care au murit în urma cancerelor netratate în pandemie sau de alte boli cronice precum cele cardiovasculare sau bolile pulmonare (...) în pandemie s-a redus accesul la serviciile medicale pentru bolnavii cronici. Rezultatele s-au văzut destul de repede.

În opinia dr. Bogdan Tănase, directorul medical al Institutului Oncologic Bucuresti, diagnosticul în cancer a fost întârziat în multe cazuri datorită scăderii semnificative a numărului de investigații precum endoscopia digestivă, bronhoscoopia, tomografia computerizată etc.

Dacă adăugăm la aceasta și închiderea unor secții din spitale publice sau a unor centre private de oncologie, este evident că nu peste multă vreme se vor vedea consecințele: o mortalitate crescută printr-o boală la care întârzierea în diagnostic și tratament sunt aproape întotdeauna fatale. Bolnavii de cancer netratați acum pot muri peste șase luni, un an!”

Menționăm că, în cadrul unei sesizări din oficiu care avea ca obiect respectarea drepturilor pacienților oncologici, Avocatul Poporului a emis *Recomandarea nr.127/2020 referitoare la necesitatea măsurilor privind înlesnirea accesului pacienților cu afecțiuni oncologice, cât și a*

celor suspecți, la diagnostic și tratament, iar prin răspunsul care a fost comunicat de Ministerul Sănătății și înregistrat la Biroul Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului cu nr.1384/18.12.2020, se menționează că una dintre măsurile dispuse în sprijinul pacienților cu afecțiuni oncologice este aceea potrivit căreia „pacienții care necesită exclusiv îngrijiri paliative vor fi îndrumați către alte unități medicale, în cazul în care există doar un singur serviciu de oncologie județean, cu sprijinul DSP local, vor fi identificate spitalele/secțiile de suport din teritoriul unde pot fi direcționați pacienții care au nevoie exclusivă de îngrijiri paliative; vor fi favorizate unitățile care dispun deja de paturi/compartimente/secții de îngrijiri paliative (...)”.

Față de situația îngrijirilor paliative din România, instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri la **Comisia de Paliatie** din cadrul **Ministerului Sănătății** și la **Asociația Națională de Îngrijiri Paliative** (ANIP, în continuare), rezultând următoarele:

Prin adresa nr.SAMPS135/18.02.2021, **Secretarul general al Ministerului Sănătății** ne comunică punctele de vedere ale **Comisiei de oncologie**, respectiv cele ale **Comisiei de paliatie**. Din cuprinsul acestora se desprinde faptul că „afirmațiile d-nului profesor Irinel Popescu sunt adevărate”, acestea fiind susținute de studii științifice publicate la nivel internațional, aspect care denotă faptul că un procent tot mai însemnat de cazuri va avea nevoie de terapie paliativă, fiind necesare „*evaluări la zi ale resurselor dublate de stabilirea unei strategii imediate pentru următorii 5 ani de asigurare/completare a acestor resurse*”. De asemenea, Comisia de paliatie precizează faptul că acoperirea de îngrijire paliativă la nivel național este de maxim **12,89%** (minim 9,98%), iar odată cu pandemia SARS-Cov-2 situația s-a îngreunat.

O dificultate suplimentară o reprezintă **închiderea componentei de paliatie** în cadrul proiectului Băncii Mondiale, „fără o explicație”, în condițiile în care Grupul de lucru elaborase o strategie, cât și Ordinul 253/2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare, funcționare și autorizare a serviciilor de îngrijiri paliative.

Un element pozitiv îl reprezintă însă câștigarea proiectului POCA PAL-PLAN „*Creșterea capacității instituționale pentru dezvoltarea națională coordonată a îngrijirilor paliative și a îngrijirilor la domiciliu*”, Ministerul Sănătății fiind lider de proiect alături de MMPS, CNAS, ANMCS, Hospice Casa Speranței, proiect ce se va derula în perioada **martie 2020-martie 2023**.

De asemenea, din **adresa de răspuns a ANIP**, ni se comunică din nou informații legate de acest proiect, în cadrul acestuia fiind analizată **Situația serviciilor de îngrijiri paliative în anul 2019**, printr-un document detaliat (105 pagini), acesta fiind finalizat foarte recent.

Din datele furnizate de acest raport, rezultă o creștere a gradului de acoperire a nevoii de îngrijiri paliative de la 11,54% în anul 2017 la **18,71%** în 2019, dar și evidențierea unei situații

îngrijorătoare privind accesul pacienților cu afecțiuni oncologice și non-oncologice la servicii de paliativă, *cu 11 județe care nu dispun de nici un serviciu de îngrijiri paliative*; o dezvoltare accentuată a paliativei în regim de internare (87 de unități cu paturi) și *foarte puține servicii* la domiciliu (9 servicii) sau în ambulatoriu (7 cabinete).

Referitor la programul Băncii Mondiale „*Reforma sectorului de sănătate – Proiect de îmbunătățire a calității și eficienței sistemului public de sănătate în România*”, se precizează că acesta a avut o componentă de îngrijiri paliative care preconiza înființarea a **29** de secții dedicate în spitale publice, **90** de ambulatorii de îngrijiri paliative și **90** de echipe de îngrijiri paliative la domiciliu., *obiectiv care nu a fost atins*, programul fiind sistat pentru obiectivul îngrijiri paliative.

De asemenea, ANIP ne comunică faptul că programul a reușit (anterior sistării, n.n.) o evaluare a nevoii de îngrijire paliativă în România, pe baza căreia grupul tehnic de lucru *a propus Ministerului Sănătății, spre aprobare, o Strategie Națională pentru implementarea îngrijirilor paliative*.

Față de cele expuse, se constată faptul că atât Ministerul Sănătății, cât și alte entități implicate în domeniul îngrijirilor paliative recunosc importanța îngrijirilor paliative și necesitatea elaborării și implementării unor măsuri concrete pentru asigurarea creșterii capacității la nivel național pentru îngrijiri paliative.

În completare, facem precizarea că, potrivit Situației serviciilor de îngrijiri paliative în anul 2019 (p.77, Concluzii) se menționează: „*în evaluarea nevoii de îngrijire pe bază datelor demografice anului 2019, se poate estima că în România aproximativ 176,156 persoane au nevoie anual de îngrijiri paliative. Majoritatea acestora sunt pacienți cu boli cronice progresive (aprox. 60%) și (aprox. 40%) cu afecțiuni oncologice. Distribuția acestor pacienți este relativ constantă la nivelul țării corelat cu numărul populației. Sunt județe (10 județe, inclusiv municipiul București) în care nevoia este de peste 5000 de pacienți anual și 13 județe cu nevoia de sub 3000 pacienți. Gradul de acoperire a nevoii de îngrijire paliativă în anul 2019 a fost de 18,71%.*

În prezent există 1985 paturi de îngrijiri paliative în spitale, repartizate relativ neuniform, cu județe slab acoperite atât din perspectiva numărului de servicii, cât și a personalului specializat (regiunile Sud și Sud-Vest). Sunt doar 7 ambulatorii de paliativă și doar 9 servicii de îngrijiri paliative la domiciliu, deși asistența la domiciliu este preferată de pacienți în general, mai ales în condițiile prezentei pandemii. Deficitul major de personal în domeniu (mai ales medici și asistenți medicali) face dificilă dezvoltarea serviciilor de bază la nivelul asistenței primare și a celor specializate”.

Având în vedere răspunsurile care ne-au fost comunicate și în urma continuării demersurilor, prin adresa nr.CAZ1097/20.12.2021, înregistrată la Biroul Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului cu nr.1331/27.12.2021, **Ministerul Sănătății** ne comunică faptul că, la acest moment, la nivelul ministerului, se află în implementare un proiect ce vizează îngrijirile paliative la nivel național. Printre obiectivele acestui proiect se numără:

Rezultat proiect 1 – Un program național de dezvoltare graduală a îngrijirii paliative în unități cu paturi, la domiciliu și în ambulatoriu elaborat, bazat pe practici din țări cu sisteme de sănătate similare;

Rezultat proiect 2 – O evaluare ex-ante a impactului financiar al implementării unui program național de îngrijiri paliative în vederea stabilirii unei linii de buget distincte pentru finanțarea îngrijirilor paliative;

Rezultat proiect 3 – Un program național de dezvoltare graduală a îngrijirilor la domiciliu;

Rezultat proiect 4 – Un sistem național de evaluare a calității pentru serviciile de îngrijiri paliative la domiciliu, îngrijiri paliative în ambulatoriu și îngrijiri la domiciliu;

Rezultat proiect 5 – O analiză și o armonizare a cadrului legislativ, a mecanismelor de raportare și finanțare și a standardelor și procedurilor pentru îngrijirile paliative în diferite locații (unități cu paturi, ambulatorii, centre de zi, domiciliu și a îngrijirilor la domiciliu);

Rezultat proiect 6 – Instruirea și formarea personalului de decizie și de execuție din cadrul autorităților centrale și locale vizând îngrijirile paliative și monitorizarea calității serviciilor în domeniul îngrijirilor paliative.

În final, Ministerul Sănătății menționează că, având în vedere legătura rezultatelor acestui proiect cu Strategia Națională pentru implementarea îngrijirilor paliative, *aceasta va fi analizată în raport cu rezultatele acestui proiect și realitățile actuale pentru a putea fi asumată.*

Ca urmare, din informațiile comunicate, rezultă că Ministerul Sănătății are în vedere, în cadrul proiectului POCA PAL-PLAN „Creșterea capacității instituționale pentru dezvoltarea națională coordonată a îngrijirilor paliative și a îngrijirilor la domiciliu”, atingerea anumitor rezultate concrete, conform celor precizate mai sus, pe întreaga perioadă de derulare a acestuia, și anume, martie 2020-martie 2023. De asemenea, rezultă că analizarea elaborării unei Strategii naționale pentru implementarea îngrijirilor paliative este luată în considerare doar ulterior finalizării proiectului, așadar după luna martie a anului 2023.

Cu toate acestea, având în vedere situația dificilă a serviciilor de îngrijiri paliative (deficit de personal calificat, lipsa ambulatoriilor de paliative și a îngrijirilor la domiciliu), propunerea de stabilire a unei strategii imediate pentru următorii 5 ani (aspect care rezultă din punctele de vedere

ale Comisiilor de oncologie și de paliative, cât și ale grupului tehnic de lucru din programul Băncii Mondiale), lipsa atingerii obiectivelor privind programul aceleiași Bănci Mondiale pentru secțiunea paliative, cât și implicațiile pandemiei COVID-19, apreciem că se impune necesitatea luării unor măsuri anterior finalizării proiectului în curs de derulare, în ceea ce privește accesul pacienților la îngrijiri paliative.

În acest sens, instituția Avocatul Poporului a reluat demersurile la Ministerul Sănătății, prin adresa nr.1493/19.01.2022 și prin adresa nr.8127/01.04.2022, însă nu ne-a fost comunicat nici un răspuns până în prezent.

În acest context, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituția României și ale art. 15 alin.(1) lit.f), art.24 și art.26 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată;

Pentru realizarea scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului emite prezenta:

RECOMANDARE

1. Ministrul Sănătății va planifica și va lua măsuri adecvate în scopul îmbunătățirii accesului pacienților la serviciile de îngrijiri paliative, la domiciliu, ambulatoriu și în regim de internare;
2. Ministrul Sănătății va comunica măsurile implementate în cadrul proiectului „Creșterea capacității instituționale pentru dezvoltarea națională coordonată a îngrijirilor paliative și a îngrijirilor la domiciliu”;

Ministrul Sănătății va informa instituția Avocatul Poporului, în termen de 45 de zile, cu privire la însușirea Recomandării și la măsurile dispuse.

București, 20 iunie 2022

